

Ettevõtlus- ja infotehnoloogiainistri 1. juuni 2022. a määruse nr 46 „Ettevõtjate teadus- ja arendustegevuse ning innovatsioonialase rahvusvahelise koostöö toetamine“ muutmise määruse eelnõu seletuskiri

1. Sissejuhatus

Määrus kehtestatakse riigieelarve seaduse § 53¹ lõike 1 alusel.

Ettevõtlus- ja infotehnoloogiainistri 1. juuni 2022. a määruse nr 46 „Ettevõtjate teadus- ja arendustegevuse ning innovatsioonialase rahvusvahelise koostöö toetamine“ (edaspidi *määrus*) muudatusega võimaldatakse paindlikumalt rahastada ettevõtjate teadus- ja arendustegevuse ning innovatsioonialaseid rahvusvahelisi koostööprojekte. Tulenevalt 1. oktoobril 2025 jõustunud teadus- ja arendustegevuse ning innovatsiooni korralduse seaduse¹ § 9 lõike 5 punktist 5 on Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi ülesanne koordineerida riiklikul tasandil ettevõtjate osalemist rahvusvahelises teadus- ja arendustegevuse ning innovatsioonialases koostöös ning korraldada selle rahastamist.

Senine määrus käsitles vaid kahes koostöövõrgustikus positiivse otsuse saanud Eesti ettevõtete projekte ning Euroopa Innovatsiooninõukogu ettevõtluskiirendist kvaliteedimärgise saanud projektide kaasrahastamist. Määruse muudatusega võimaldatakse edaspidi kaasrahastada ettevõtjate teadus- ja arendustegevuse ning innovatsioonialaseid rahvusvahelisi koostööprojekte erinevates koostöövõrgustikes ja rahvusvahelistes taotlusvoorudes (edaspidi *ühiskonkurss*). Paindlikkus aitab vähendada bürokraatiat, kuna uute ühiskonkursside lisandumisel või nende nimetuste muutumisel ei ole vaja kõnesolevat määrust muuta.

Ühiskonkursil positiivse otsuse saanud projektides toetatakse rakendusuuringute ja/või tootearenduse tegemist ning nendega seotud intellektuaalomandi esmakaitset. Igale taotlusvoorule kehtestatakse maksimaalne toetussumma ühe projekti kohta, toetuse maksimaalsed määrad, taotlusvoorude kogueelarve ja muud tingimused, mis on kooskõlas kõnesoleva määrusega. Olulise muudatusena peavad kõik toetuse taotlejad läbima Ettevõtluse ja Innovatsiooni Sihtasutuse eelnõustamise, mis aitab tõsta taotluste kvaliteeti ja edukust rahvusvahelistes taotlusvoorudes. Samuti võimaldatakse toetuse saajal edaspidi taotleda ettemakset.

Määruse eelnõu ja seletuskirja koostasid Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi innovatsiooni ja tehnoloogia osakonna arendusvaldkonna juht Mikk Vahtrus (tel 625 6389, e-post mikk.vahtrus@mkm.ee) ning Ettevõtluse ja Innovatsiooni Sihtasutuse rahvusvahelise rahastuse (IPCEI) ekspert Alice Liblik (e-post alice.liblik@eis.ee). Eelnõu ja seletuskirja keeletoi metas Justiits- ja Digiministeeriumi õigusloome korralduse talituse toimetaja Moonika Kuusk (moonika.kuusk@justdigi.ee).

2. Eelnõu sisu ja võrdlev analüüs

Määruse eelnõu koosneb 26 punktist.

¹ [RT I, 12.07.2025, 1](#)

Punktiga 1 sõnastatakse § 1 lõige 1 ümber nii, et lisaks juba varasemalt reguleeritud koostööprojektidele (EUREKA koostöövõrgustikus või Peamiste Digitehnoloogiaste Ühisettevõttes algatatutele) võimaldatakse toetada ka teisi koostööprojekte, mis on saanud rahastuse rahvusvahelises taotlusvoorus. Rahvusvahelise taotlusvooru peab olema Ettevõtluse ja Innovatsiooni Sihtasutus (edaspidi *EIS*) kinnitanud ja kodulehel välja kuulutanud ning varem kooskõlastanud Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumiga (edaspidi ka *MKM*).

Punktidega 2 ja 3 võimaldatakse määruse alusel anda riigiabi vähese tähtsusega abina. Vähese tähtsusega abi andmisel lähtutakse Euroopa Komisjoni määrusest (EL) 2023/2831, milles käsitletakse Euroopa Liidu toimimise lepingu artiklite 107 ja 108 kohaldamist vähese tähtsusega abi suhtes (ELT L, 2023/2831, 15.12.2023), ning abi andmisele kohaldatakse nimetatud määruse ja konkurentsiseaduse §-s 30 sätestatud. Vähese tähtsusega abi andmisel tuleb järgida kehtestatud piirmäärasid ja kumuleerimisreegleid ning arvestada juhtumeid, mille korral vähese tähtsusega abi ei anta.

Punktidega 4 ja 5 täpsustatakse määruks kasutatavaid termineid. **Punktiga 4** täpsustatakse konsortsiumilepingu terminit. **Punktiga 5** lisatakse terminitesse rahvusvahelise koostööprojekti, konsortsiumi ja taotlusvooru definitsioonid. Kõnesoleva määruse tähenduses koosneb konsortsium vähemalt kahe erineva riigi osapooldest (st on rahvusvaheline), kellest vähemalt üks on Eesti äriregistrisse kantud äriühing (tulenevalt §-st 10). Samuti määruse kohaselt peab rahvusvaheline koostööprojekt vastama järgmistele tingimustele: 1) sisaldama rakendusuuringute ja/või tootearenduse tegemist; 2) osalema ühiskonkursil ja saada sealt positiivse otsuse; 3) ühiskonkursi peab olema kinnitanud EIS ja selle eelnevalt MKM-iga kooskõlastanud; 4) on moodustatud rahvusvaheline konsortsium projekti elluviimiseks; 5) üks konsortsiumi liikmetest peab olema Eesti äriregistrisse kantud äriühing. Ühiskonkursil osalemise otsustamisel lähtub EIS Eesti äriühingute huvist, vastavusest strateegilistele eesmärkidele (näiteks kas on seotud teadus- ja arendustegevuse, innovatsioon ning ettevõtluse arengukava 2021-2035 fookusvaldkonnaga), ühiskonkursil osalevate teistest riikidest ja nende panustest jne.

Rahvusvaheline taotlusvoor on defineeritud kui mitme riigi koostöös ellu viidav taotluste esitamise üleskutse, mille eesmärk on toetada teadus-, arendus-, innovatsioonialast koostööd ning mille korraldaja(d) määravad kindlaks osalemise tingimused, hindamiskorra ja rahastusreeglid. Rahvusvahelisteks taotlusvoorudeks on näiteks Euroopa Liidu teadusuuringute ja innovatsiooni raamprogrammi aastateks 2021–2027 („Euroopa horisont“) partnerluste taotlusvoorud, EUREKA võrgustiku taotlusvoorud, mitme liikmesriigi vahel loodud programmi taotlusvoorud jne.

Punktiga 6 täpsustatakse, millised ettevõtluskiirendist kvaliteedimärgise saanud projektid on antud määruse alusel toetatavad. Tulenevalt 05.11.2025 kinnitatud muudatustest Euroopa Innovatsiooninõukogu (edaspidi *EIC*) 2026. a tööprogrammis väljastab EIC kvaliteedimärgised lisaks projektidele, kes kutsutakse intervjuule EIC žüriiga (inglise keeles *Interview with an EIC Jury*, edaspidi ka *intervjuu voor*), kuid millele intervjuu järgselt ei anta soovitus rahastamiseks, ka projektidele, mis eksperthindamise etapis ületavad minimaalse lävendi ehk 13 punkti 15st, kuid mida ei kutsuta intervjuule. Vastavalt tööprogrammi muudatustele kutsutakse intervjuu vooru taotlusi mahus, mis vastab 2,5-kordsele eraldatud toetuse eelarvele.

Antud muudatusega täpsustatakse, et rahastatakse üksnes neid projekte, mis on saanud kvaliteedimärgise intervjuuvoorust. See tagab, et vaid kõige kvaliteetsemad projektid saavad riigipoolse toetuse ja on kooskõlas varasemalt välja antud toetuse loogikaga.

Punktiga 7 eemaldatakse viide EUREKA koostöövõrgustikule, kuna määrusega toetatakse laiemalt erinevate koostöövõrgustike ühiskonkurssidel positiivse otsuse saanud projekte. Lisaks täpsustatakse, et ühiskursi raames toetatakse nii rakendusuringu kui ka tootearenduse tegevusi. Juhul kui ühiskursil ei eristata rakendusuringuid ja tootearendust, määratleb EIS projekti tegevuste jaotuse rakendusuringuks ja tootearenduseks toetuse taotlusele eelneva eelnõustamise käigus.

Punktiga 8 täiendatakse määruse tegevusi intellektuaalomandi esmakaitse taotlemisega. Sellised tegevused on abikõlblikud ainult juhul, kui need on otseselt seotud rakendusuringu ja/või tootearenduse elluviimisega.

Intellektuaalomandi kaitse taotlemise lisamine on äärmiselt oluline, kuna Eestis taotletakse intellektuaalomandi kaitset miljoni elaniku kohta ligikaudu 6–10 korda vähem kui Skandinaavia riikides. Kui Eesti ettevõtted soovivad muutuda teadus- ja tehnoloogiamahukaks ning konkureerida välisurgudel, tuleb soodustada intellektuaalomandi kaitset teadus- ja arendustegevuse ning innovatsioonialastes projektides.

Punktiga 9 jäetakse paragrahvi 7 lõikest 2 välja tekstiosa „või 3“ kuna varem kehtinud § 6 lõike 3 sisu muudetakse. Samal põhjusel muudetakse **punktidega 12 ja 14** paragrahvi 7 lõike 3 ja paragrahvi 8 lõike 1 sõnastust.

Punktiga 10 jäetakse paragrahvi 7 lõike 2 punktist 2 välja tekstiosa „ühikuhindade alusel vastavalt lõikele 5“. Muudatus tuleneb **punkti 13** kohaselt paragrahvi 7 lõike 5 kehtetuks tunnistamisest. Muudatusega kehtestatakse projektide jaoks ühtne põhimõte: lähetuse transpordi- ja majutuskulud hüvitatakse kuludokumentide alusel. Projektide raames on lähetuskulud üldjuhul minimaalsed ning senini kehtinud ühikuhinnad ei kata enam toetuse saajatele tekkinud tegelikke kulusid. See lähenemine laieneb ka juba rahastuse saanud projektidele alates lähetustest, mis toimuvad pärast määruse muudatuste jõustumise kuupäeva.

Punktiga 11 sätestatakse intellektuaalomandi esmakaitse taotlemisega seotud abikõlblikud kulud, milleks on patendi ja muu immateriaalse vara (v.a kaubamärgi) omandamise, valideerimise ja kaitsmise kulu.

Punktiga 14 suurendatakse ühe projekti kohta taotletava toetuse maksimaalset suurust seniselt 300 000 eurolt 500 000 euroni. Piirmäär kehtib ühe projekti kohta ning juhul, kui projekti on kaasatud rohkem kui üks Eestist pärit partner, rakendub piirmäär 500 000 eurot projektiüleselt, st kõikide Eestist kaasatud ettevõtete peale kokku.

Punktiga 15 täpsustatakse, et § 8 lõikes 2 kehtestatud piirmäärad rakenduvad siis, kui projekti raames on toetust taotletud tootearenduse tegevustele.

Punktiga 16 kehtestatakse §-s 8 täiendavad lõiked 2¹ ja 2², mis seavad maksimaalse toetuse osakaalu rakendusuringute tegevuste elluviimisel ja intellektuaalomandi esmakaitse taotlemisel.

Punktiga 17 tunnistatakse kehtetuks senised § 8 lõiked 3 ja 3¹, kuna enam ei eristata toetatavate tegevuste all Peamiste Digitehnoloogiate Ühisettevõttes algatuse ühiskonkurse. Samal põhjusel tunnistatakse **punktiga 19** kehtetuks § 10 lõike 1 punkt 2. Ühtlasi tunnistatakse **punktiga 17** kehtetuks § 9 lõikest 2 välja viimane lause, kuna see võib tulevikus piirata projektide abikõlblikkuse perioodi. Vastav tähtaeg tulenes „Euroopa horisondi“ partnerlustest,

kuid kuna abikõlblikkuse perioodi pikendamine peab olema kooskõlastatud ühiskonkursi korraldajaga, on see lause üleliigne.

Punktiga 18 sätestatakse § 10 lõike 1 punktis 1, et taotluse võivad esitada kõik Eesti äriregistrisse kantud äriühingud, kes on saanud ühiskonkursilt positiivse otsuse, sõltumata nende suurusest. Antud muudatus võimaldab toetada mh ülikoolide ja teiste teadus- ja arendusasutuste osalemist ühiskonkurssidel, kui nad tegutsevad projektis majandustegevuse elluviimise eesmärgil, st neile antakse projekti elluviimiseks riigiabi.

Punktiga 20 lisatakse eelnõusse täiendav paragrahv 11¹, millega sätestatakse toetuse taotlejatele kohustus läbida enne taotluse esitamist EIS-is eelnõustamine. Eelnõustamine on vajalik, kuna see annab potentsiaalsetele taotlejatele selgema ülevaate projekti elluviimise tingimustest. Samuti võimaldab eelnõustamine hinnata ja anda tagasisidet, millised projekti tegevused kvalifitseeruvad rakendusuringuks ja millised tootearenduseks, et taotlejal oleks teadmine näiteks projekti elluviimiseks vajaliku omafinantseeringu suuruse kohta. Kvaliteetne eelnõustamine suurendab projektide edukust ühiskonkurssidel.

Punktiga 21 täiendatakse § 12 lõike 1 sõnastust ning piiratakse toetuse saamise võimalust. Lisatav säte täpsustab, et üks ettevõtja saab toetust üks kord kolme aasta jooksul, sõltumata ühiskonkursist. Riigi piiratud vahendite tingimustes võimaldab see säte toetada laiemat ettevõtete ringi. Arvestades, et näiteks EUREKA vooru projekti kestus on tavaliselt 36 kuud, tähendab säte sisuliselt, et üks ettevõtja saab korraga ellu viia vaid üht projekti.

Punktiga 22 täiendatakse § 12 lõike 2 sõnastust. Tulenevalt ühiskonkursi tingimustest võib tekkida vajadus erinevates taotlusvoorudes rakendada erinevaid maksimaalseid toetussummasid, toetuse määrasid või piirata toetatavaid tegevusi. Vastavad tingimused peab EIS iga vooru puhul avaldama oma kodulehel ning eelnevalt MKM-iga kooskõlastama. EIS saab määrata vaid neid tingimusi ja selles ulatuses, mis on kõnesoleva määruuses kehtestatud.

Punktiga 23 parandatakse kirjaviga § 13 lõikes 4.

Punktiga 24 jäetakse paragrahvi 15 lõike 4 punktist 2 välja tekstiosa „, välja arvatud juhul, kui kulusid hüvitatakse ühikuhindade alusel“, kuna kulude hüvitamisel ühikuhindade alusel ei ole vaja esitada kulude tekkimist ja tasumist tõendavaid dokumente.

Punktiga 25 muudetakse § 15 lõike 5 sõnastust selliselt, et ettemakse võimalust laiendatakse kõigile kõnesoleva määruuse alusel toetust saanud projektidele. Ettemakset on võimalik taotleda kuni 30% ulatuses kogu toetuse summast ning see makstakse välja kümne tööpäeva jooksul pärast vastava taotluse esitamist. Toetuse saaja peab aasta jooksul tõendama, et ettemakset on kasutatud abikõlblike kulude katmiseks. Järgmise ettemakse saamiseks peab eelmisest ettemaksest olema kasutatud vähemalt 70%. Eelnevast tulenevalt eemaldatakse **punktiga 26** § 15 lõikest 6 sõna „Kvaliteedimärgise“.

3. Määruse muudatuste vastavus EL-i õigusele

Määruse eelnõu on kooskõlas Euroopa Komisjoni järgmiste määrustega:

1) komisjoni määrus (EL) nr 651/2014 ELi aluslepingu artiklite 107 ja 108 kohaldamise kohta, millega teatavat liiki abi tunnistatakse siseturuga kokkusobivaks (ELT L 187, 26.06.2014, lk 1–78)²;

2) komisjoni määrus (EL) nr 2023/2831, milles käsitletakse Euroopa Liidu toimimise lepingu artiklite 107 ja 108 kohaldamist vähese tähtsusega abi suhtes (ELT L, 2023/2831, 15.12.2023)³.

4. Määruse muudatuste mõjud

Määruse muudatused võimaldavad EIS-il laiemalt toetada Eesti ettevõtete osalemist erinevates rahvusvahelise teadus- ja arendustegevuse ning innovatsioonialastes koostöövõrgustikes ja taotlusvoorudes. See omakorda aitab kaasa ettevõtete teadus- ja arendustegevuse võimekuse kasvule, uute partnerluste loomisele ning eksporditurgudele sisenemisele partnerite kaudu.

Taotlejate jaoks laieneb toetatavate tegevuste ring ning tekib võimalus taotleda ettemakset, mis kiirendab projektide elluviimist. Riigi vaatest väheneb sisemine bürokraatia, kuna uute ühiskonkursside lisandumisel ei ole vaja käesolevat määrust muuta.

5. Määruse rakendamise seotud tegevused, vajalikud kulud ja määruse rakendamise eeldatavad tulud

Määruse muudatuste rakendamine ei too riigieelarvele lisakulu. Ettevõtjate teadus- ja arendustegevust ning innovatsioonialast rahvusvahelist koostööd rahastatakse teadus- ja arendustegevuse rahastusest (TA 1% SKP-st).

6. Määruse jõustumine

Määrus jõustub üldises korras.

7. Määruse muudatuste kooskõlastamine

Eelnõu esitati eelnõude infosüsteemi kaudu kooskõlastamiseks Rahandusministeeriumile ning arvamuse avaldamiseks Ettevõtluse ja Innovatsiooni Sihtasutusele. Rahandusministeerium kooskõlastas eelnõu märkusteta. Ettevõtluse ja Innovatsiooni Sihtasutus esitas märkused, mis on toodud seletuskirja lisas.

Lisa. Märkustega arvestamise tabel.

² [Komisjoni määrus \(EL\) nr 651/2014](#)

³ [Komisjoni määrus \(EL\) nr 2023/2831](#)

Märkustega arvestamise tabel

Märkuse/kommentaari esitaja	Arvestatud/mittearvestatud
Ettevõtluse ja Innovatsiooni Sihtasutus	
1) Eelnõu punktis 2 palume parandada viide konkurentsiseadusele ja sõnastada see järgmiselt: paragrahvi 1 täiendatakse lõigetega 2 ¹ ja 2 ² järgmises sõnastuses: „(2 ¹) Määruse § 6 lõikes 3 nimetatud tegevuseks antav toetus on vähese tähtsusega abi Euroopa Komisjoni määruse (EL) 2023/2831, milles käsitletakse Euroopa Liidu toimimise lepingu artiklite 107 ja 108 kohaldamist vähese tähtsusega abi suhtes (ELT L, 2023/2831, 15.12.2023) (edaspidi <i>vähese tähtsusega abi määrus</i>), tähenduses ning sellele kohaldatakse nimetatud määruse ja konkurentsiseaduse §-s 33 sätestatud.“	Arvestatud Eelnõu punkti 2 parandus sisse viidud.
2) Palume täiendada eelnõud järgmiste punktidega: 27) paragrahvi 3 punkti 4 ¹ täiendatakse pärast sõna „mis“ tekstiosaga „on jõudnud intervjuu vooru ja“; 28) paragrahvi 6 lõikes 1 asendatakse sõna „ettevõtluskiirendist“ sõnaga „ettevõtluskiirendi“ ja täiendatakse pärast sõna „ettevõtluskiirendi“ tekstiosaga „intervjuu voorust“; Tulenevalt 05.11.2025 kinnitatud muudatustest EIC tööprogrammis väljastab EIC kvaliteedimärgised lisaks projektidele, kes kutsutakse intervjuule, kuid millele intervjuu järgselt ei anta soovitus rahastamiseks, ka projektidele, mis eksperthindamise etapis ületavad minimaalse lävendi ehk 13 punkti 15st, kuid mida ei kutsuta intervjuule. Vastavalt tööprogrammi muudatustele kutsutakse intervjuu vooru taotlusi mahu, mis vastab 2,5-kordsele eraldatud toetuse eelarvele. Antud muudatusega täpsustatakse, et rahastatakse üksnes neid projekte, mille kvaliteet on olnud piisav tagamaks kutse intervjuuvooru.	Arvestatud osaliselt Eelnõu täiendatud vaid § 6 punkt 1 muutva sõnastusega. Kvaliteedimärgis on kindel termin ning kui soov on piirata vaid intervjuu voorus antud kvaliteedimärgisega, siis on mõistlik seda teha §-s 6, mille alusel kehtestatakse toetatavad tegevused. Ühtlasi lihtsustab see tulevikus määruse muutmist, kui näiteks hiljem tekib vajadus siiski toetatavate tegevuste all rahastada laiemalt ettevõtluskiirendi kvaliteedimärgise saanud projekte.